

Ontwikkelingen grootschalige energieopwekking

Team Milieu gemeente Dalfsen
oktober 2020

1. INLEIDING	3
2. ONTWIKKELINGEN	4
2.1. Regionale Energiestrategie (RES).....	4
2.2. Elektriciteitsnetwerk.....	5
2.3. Provincie Overijssel	6
2.4. Gemeente Zwolle	7
2.5. Gedragcodes Zon en Wind op land	7
2.6. Wegwijzer energie in het Overijssels landschap.....	8

1. Inleiding

De gemeente Dalfsen wil heldere ruimtelijke kaders vaststellen voor grootschalige energieprojecten. Naast duidelijkheid en zekerheid voor inwoners wordt meer handelingsperspectief geboden aan (lokale) ontwikkelaars.

De komende maanden worden de ruimtelijke kaders nader uitgewerkt. Daarbij wordt rekening gehouden met een aantal ontwikkelingen rondom grootschalige energieprojecten. In deze rapportage zijn deze ontwikkelingen samengevat.

2. Ontwikkelingen

2.1. Regionale Energiestrategie (RES)

Conceptbod

De gemeente Dalfsen maakt onderdeel uit van de RES West Overijssel. Onze energieopgave is in het voorjaar 2020 samengevoegd met de opgaves van de andere gemeenten in onze RES. Het aandeel zon op dak en zon op veld is in onze regio relatief hoog (60%) en er zijn nog geen gezamenlijke energieclusters.

De gezamenlijke opgave en de globale verdeling over zon en wind is [beoordeeld](#) door de nationale RES-organisatie. Een van de zorgpunten is dat de grote hoeveelheid zonneprojecten voor netwerkkosten zorgen en een grote impact hebben op ons landschap. Onze regio wordt nadrukkelijk verzocht om te kiezen voor meer clustering en minder (versnipperde) zonprojecten.

Opgave gemeente Dalfsen

Uit het onderzoek “energiemix Dalfsen” uitgevoerd in 2019, is naar voren gekomen dat we om het huidige energieverbruik (elektriciteit en warmte) te verduurzamen 767 TJ (250 GWH) aan duurzame energie moeten opwekken. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de mix van energie opgewekt op basis van zon, wind en biomassa de meest waarschijnlijke is voor Dalfsen. In de onderstaande tabel is de mogelijke uitwerking van de mix weergegeven.

Wat is minimaal nodig?	2020	2050
Zonnepark in ha (1 ha = 1MW = 1 GWH)	10	40
Grote windmolen (1 molen = 4MW = 15 GWH)	6	10
Grote vergister (1 vergister = 12MW = 30GWH)	1	2

RES 1.0

In het laatste kwartaal van 2020 en het eerste kwartaal van 2021 worden vanuit onze RES-regio diverse onderzoeken opgeleverd over onder meer:

- netwerkoplossingen,
- ruimtelijke inpassing,
- zoekgebieden,
- maatschappelijk draagvlak,
- lokaal eigendom,
- regionaal energiebedrijf.

Daarnaast voert in dezelfde periode de RES-organisatie en de gemeente Dalfsen een communicatie- en participatieplan uit over de RES en gerelateerde onderwerpen. De gemeente Dalfsen zoekt daarbij samenwerking met de Duurzame Dorpen.

Tot slot is de gemeente Dalfsen actief betrokken bij de werkgroep Regionaal Energiebedrijf. Zelf verkent de gemeente Dalfsen de mogelijkheden voor een eigen energiebedrijf door te starten met het uitvoeren van quickscans.

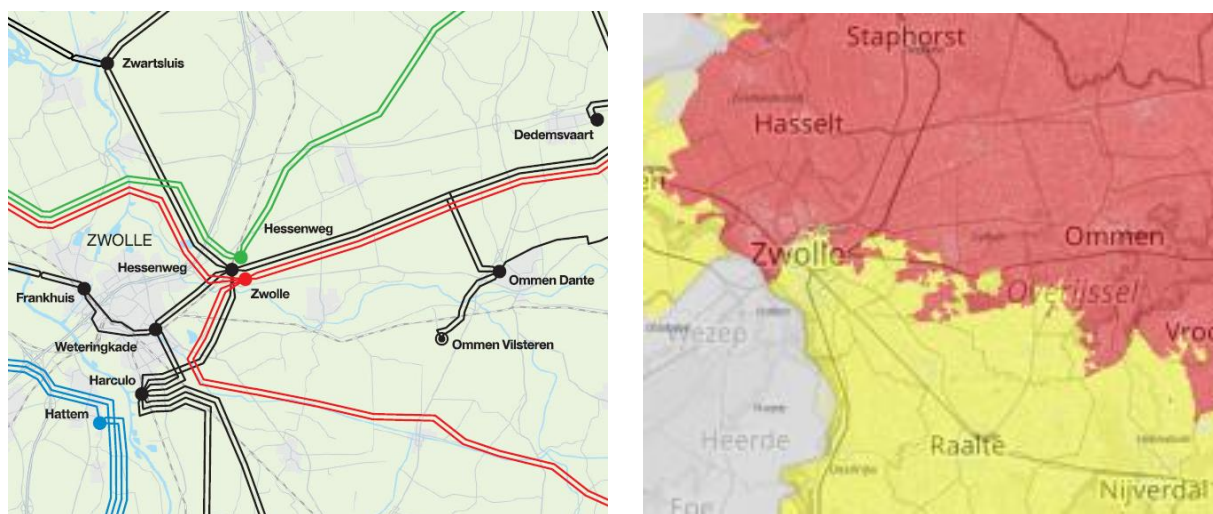
Voor de zomer 2021 moeten alle regio's een concretere RES 1.0 aanbieden.

RES West Overijssel: de komende maanden worden in RES-verband diverse activiteiten georganiseerd en onderzoeken opgeleverd voor de RES 1.0.

2.2. Elektriciteitsnetwerk

De energietransitie heeft momenteel een grote impact op het elektriciteitsnetwerk. Het netwerk is ooit aangelegd vanaf landelijke energiecentrales naar alle uithoeken van ons land. Vanwege de beschikbare ruimte en lage grondprijzen worden juist in deze uithoeken nieuwe grote duurzame 'energiecentrales' aangelegd zoals zonneparken en windparken. Het resultaat is dat momenteel in grote delen van Nederland problemen met de transportcapaciteit op het net ontstaan.

Op de onderstaande linker kaart is het transportnetwerk met de hoogspanningstations weergegeven. Het grootste station is Zwolle Hessenweg (nabij Hessenpoort). Op de rechter kaart is de aangegeven waar momenteel sprake is van transportschaarste. De noordelijke helft van de gemeente Dalfsen is rood gekleurd, hier zijn geen grootschalige duurzame energieprojecten mogelijk. In de gele gebieden (zuidzijde gemeente Dalfsen) is nog een zeer beperkte capaciteit beschikbaar.

Tennet en Enexis doen een dringend beroep op overheden om grootschalige energieprojecten te clusteren nabij het bestaande hoogspanningsstations. Nieuwe stations buiten het bestaande netwerk zijn erg kostbaar, hebben een groot ruimtebeslag en kennen een lange aanlegtijd. Daarbij geldt de voorkeur voor bundeling van zonneparken en windmolens. Hierdoor wordt overbelasting door teveel zonne-energie tijdens een zonnige zomerdag voorkomen.

Teveel versnippering van energieplannen en teveel zonneparken zorgen voor grote investeringskosten voor de netwerkbedrijven. Deze kosten komen uiteindelijk weer terecht bij de inwoners en ondernemers.

Enexis is actief betrokken bij de RES en geeft input voor de zoekgebieden voor grote energieprojecten.

Landelijk worden nu maatregelen getroffen om de netproblemen op te lossen. Een fors uitbreidingsprogramma is opgestart door Tennet en Enexis. Tennet richt zich de komende jaren vooral op Noord-Nederland. Enexis voert vanaf dit jaar (beperkte) netverbeteringen door in onze regio. Mogelijk komt ook extra capaciteit beschikbaar door de inzet van het reservenet en door dubbel gebruik van bestaande kabels (zonneparken kunnen worden aangesloten op de bestaande kabels van de windmolens). Tot slot worden plannen gemaakt om elektriciteit te op te slaan via waterstof.

Netwerkbedrijven: geadviseerd wordt grootschalige energieprojecten te bundelen en te clusteren, bij voorkeur nabij het hoogspanningsnet. De komende maanden wordt een onderbouwing hiervan opgeleverd in RES-verband.

2.3. Provincie Overijssel

Grootschalige energieprojecten

De provincie Overijssel stimuleert gemeenten om te kiezen voor energieclusters met een goede bundeling van zon- en windenergie. Reden hiervoor zijn de zorgen voor het landschap door te veel versnippering en verlies van goede agrarische gronden door te veel zonneparken. Energieclusters vragen om relatief veel ruimte en met betrekkelijk weinig bebouwing en weinig bewoning. Dichtbevolkte en landschappelijk waardevolle gebieden zijn niet geschikt voor clusters. Een energiecluster is te combineren met bijvoorbeeld waterberging, meer biodiversiteit, uitbreiding bedrijventerrein, recreatie en wonen (zie onderstaand voorbeeld).

Werkgroep Meer Zon Op Dak

Een speciale werkgroep is gestart. Hun focus ligt op grote dakprojecten met SDE-subsidie die niet gerealiseerd worden. Ondernemers kunnen extra ondersteuning krijgen om het zonnedak alsnog te realiseren. Dalfsen brengt actief ondernemers in contact met deze werkgroep.

Handreiking zonneparken

Afgelopen voorjaar heeft de provincie Overijssel ook de [Handreiking Zonneparken](#) vastgesteld inclusief de zonneladder. De zonneladder met 3 treden geeft de voorkeursvolgorde aan bij de verdeling van de opwekpgave voor zonne-energie.

- Trede 1 stimuleren
Met stimuleren wordt onder meer bedoeld: zonnepanelen op daken of boven restgronden en bermen. Maar ook en veldjes naast erven of coöperatieve veldjes nabij kernen (max. 2ha). De boven genoemde werkgroep Meer Zon Op Dak is hier een voorbeeld van.
- Trede 2 combineren
Met combineren wordt onder meer bedoeld: zonneparken combineren met waterberging of landschapsontwikkeling. De oppervlakteregel is 80% zonnepark en 20% groen.
- Trede 3 limiteren
Dit betreffen de grote zonneparken op laagwaardige landbouwgrond of op zandwinplassen. Ook hier geldt de oppervlakteregel is 80% zonnepark en 20% groen, indien nodig aangevuld met landschapscompensatie elders. Goede landbouwgronden worden zoveel mogelijk ontzien.

Pas als gemeente en initiatiefnemer hebben verkend en gemotiveerd dat trede 1 en 2 niet mogelijk zijn, dan komen monofunctionele zonnenvelden (trede 3) aan de orde.

Provincie Overijssel: advies om meer te focussen regionale energieclusters waarin meerdere maatschappelijke opgaves samenkomen. Dichtbevolkte en landschappelijk waardevolle gebieden zijn niet geschikt voor clusters. Gelijktijdig stimuleert de provincie zonnedaken geeft handreikingen voor een goede landschappelijke inpassing.

2.4. Gemeente Zwolle

Energiegids

De gemeente Zwolle heeft de [Energiegids](#) vastgesteld. Hierin staat de aanpak om Zwolle energieneutraal te maken in 2030.

Ten aanzien van grootschalige energieprojecten wordt het gebied ten noorden van het bedrijfsterein Hessenpoort als zoekgebied genoemd (zie kaartje). Sinds kort is door de landeigenaren in dit gebied een energiecoöperatie opgericht. De gemeente Zwolle heeft met deze coöperatie een gebiedsovereenkomst afgesloten. De coöperatie heeft de komende jaren het alleenrecht om grootschalige energieprojecten te realiseren.

Hessenpoort

Daarnaast is ook vanuit het bedrijfsterein Hessenpoort belangstelling voor grootschalige energieprojecten. Een zonnepark is inmiddels aangelegd onder de bestaande hoogspanningsmasten en drijvend op de nabij gelegen Bomhofplas. De huidige netwerkbeperkingen zorgen nu al voor problemen voor de ontwikkeling van het bedrijfsterein. Hessenpoort ziet kansen voor innovatieve vormen van energieproductie, energieopslag en smartgrids. Aansluiting wordt gezocht bij diverse landelijke programma's zoals E-hubs en waterstof.

De gemeente Dalfsen heeft regelmatig afstemming over deze ontwikkelingen met de gemeente Zwolle.

Gemeente Zwolle: ambitieuze energieplannen en grootschalige energieprojecten worden ontwikkeld; vooral op en nabij Hessenpoort.

2.5. Gedragscodes Zon en Wind op land

Twee gedragscodes zijn beschikbaar gesteld door de branchepartijen en groene organisaties.

Met de gedragscode "[Acceptatie & Participatie Windenergie op Land](#)" wordt acceptatie van windenergie versterkt door eenduidige afspraken over hoe de omgeving moet worden betrokken bij plannen voor nieuwe windmolens en windparken. Naast een participatieplan bevat de gedragscode ook richtbedragen voor compensatie.

Met de gedragscode "[Zon op Land](#)" zetten de partijen zich in voor meer zonnepanelen op land, maar dan wel volgens een aantal basisprincipes die zorgen voor draagvlak, natuurbehoud en goed ruimtegebruik.

De bestaande gedragscodes kunnen als inspiratie en voorwaarde worden opgenomen in de ruimtelijke kaders van de gemeente Dalfsen.

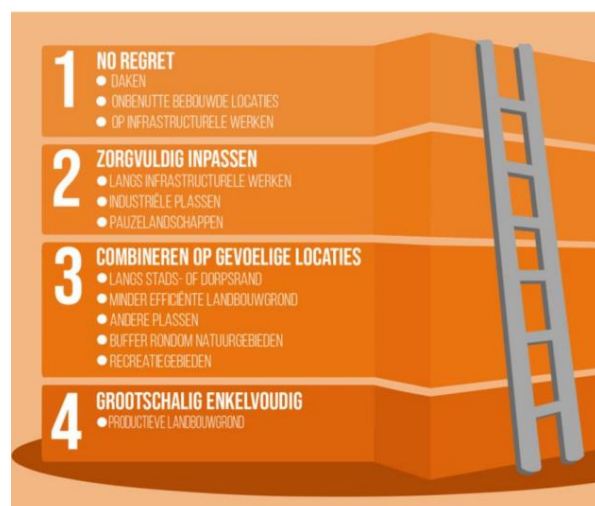
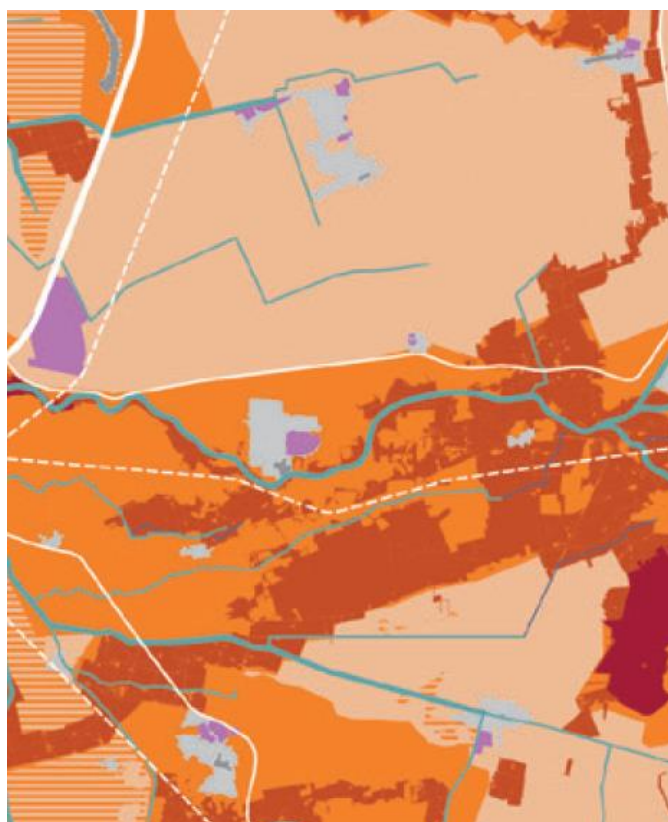
2.6. Wegwijzer energie in het Overijssels landschap

Dit jaar verscheen de [Wegwijzer energie in het Overijssels Landschap](#). Hierin laten diverse landschap- en natuurorganisaties de mogelijkheden zien van de energietransitie en willen deze inzetten als katalysator voor gebiedsontwikkeling met kwaliteit.

Daarbij adviseren ze uit te gaan van de volgende stappen:

1. Bespaar waar het kan.
2. Prioriteer op no-regret maatregelen en hanteer de onderstaande ladder.
3. Voer als overheid regie op grootschalige opwek.
4. Werk volgens groene ontwerpprincipes.
5. Organiseer participatie op gebiedsniveau.

In de wegwijzer is tevens een kaart opgenomen met hierop de mogelijkheden per landschapstype. In de onderstaande kaartuitsnede zijn de verschillende landschappen in Dalfsen weergegeven met daaronder de mogelijkheden voor grootschalige opwek en de bijbehorende inspanning.

Locatie/bestemming	Mogelijkheden grootschalige opwek energie
Bedrijventerreinen	Altijd
Landelijk gebied <i>met minder</i> landschappelijke waarde	Veel mogelijkheden, goede ruimtelijke inpassing gewenst
Landelijk gebied <i>met meer</i> landschappelijke waarde	Mogelijk met extra investeringen in groenblauwe dooradering. Waar mogelijk vanuit de businesscase, anders via andere middelen.
Overige natuur*	Alleen bij substantiele impuls in natuuropgave
Natura 2000	Geen mogelijkheden

* Natuurgebieden in het NNN zijn uitgesloten in het huidige beleid van de provincie

De Wegwijzer kan als inspiratie en/of voorwaarde worden meegenomen in de ruimtelijke kaders van de gemeente Dalfsen.